

PRIMES

[1] Zaļā publiskā iepirkuma ieviešana

Piedāvā

PRIMES
Green Public Procurement

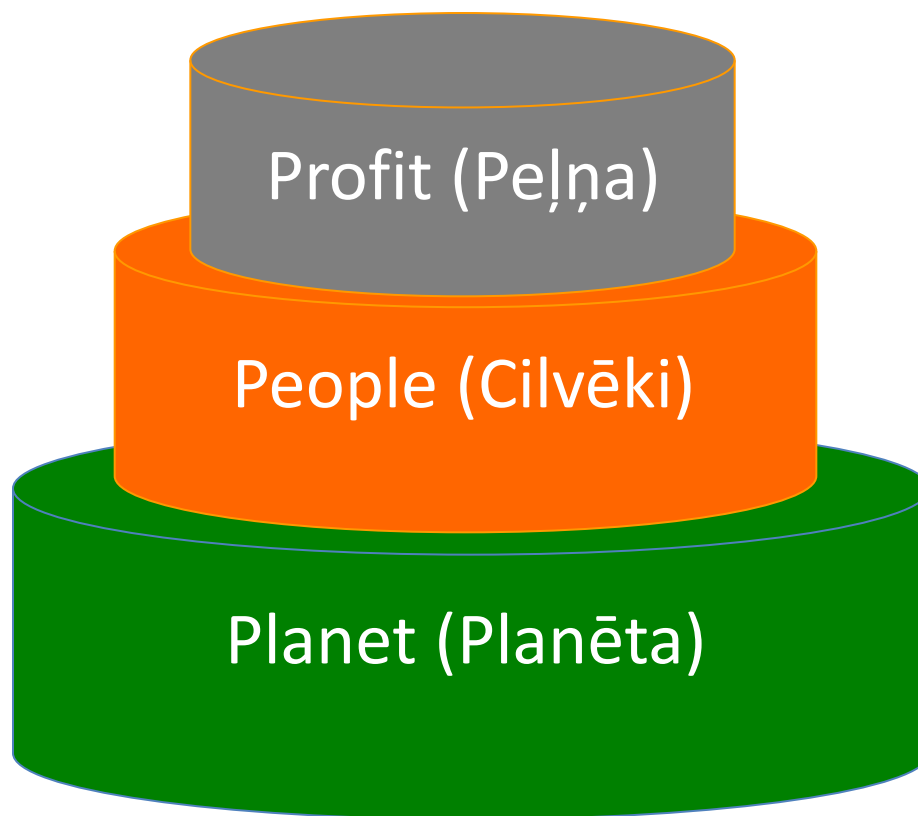
Co-funded by the Intelligent Energy Europe Programme of the European Union

Kāpēc iepirkt "zaļos"
produktus?

Pirkt lēti izmaksā dārgāk

Sākot no ilgtspējīgas attīstības ...

...līdz ilgtspējīgam iepirkumam

- ⦿ Izmaksu efektivitāte
- ⦿ Energoresursu izmantošanas efektivitāte
- ⦿ Resursu izmantošanas efektivitāte
- ⦿ Klimata aizsardzības mērķi
- ⦿ Sociālie mērķi

Zaļais publiskais iepirkums

Definīcija

"process, kura ietvaros valsts iestādes cenšas iepirkt preces, pakalpojumus un būvdarbus, kuru ietekme uz vidi visā to dzīves ciklā būtu mazāka nekā precēm, pakalpojumiem, kam raksturīgas tādas pašas primārās funkcijas, bet kas būtu iegādāti, piemērojot citādus iepirkuma principus."

ZPI tiesiskais regulējums

- ⦿ Iepirkuma direktīva (2014/24)
- ⦿ Nacionālie un vietējie tiesību akti
- ⦿ Eiropas Savienības Tiesas jurisdikcija
- ⦿ Vispārīgie iepirkuma principi, kas attiecas gan virs/zem sliekšņa (piemēram, nediskriminācija, proporcionalitāte utt.)

ZPI ietekme uz tirgu

- ⊙ Eiropas publiskie iepirkumi produktiem un pakalpojumiem = 16-18% no ES IKP
- ⊙ Publiskās pirktspējas piemēri:
  - ⊙ Autobusu iepirkums: +/- 50%
  - ⊙ IT produktu iepirkums: +/- 15%
- ⊙ Pāreja uz zaļākiem produktiem un pakalpojumiem var:
  - ⊙ samazināt tiešu un būtisku ietekmi uz vidi
  - ⊙ veicināt zaļāku tirgu
  - ⊙ veicināt sekošanu labiem piemēriem

ZPI ietekme uz klimata pārmaiņām

- ⊙ Ja visā ES ieviestu tādus pašus vides kritērijus attiecībā uz apgaismojumu un biroja iekārtām kā Turku, Somijā, kas samazina elektrības patēriņu par 50%, CO₂ izmešu daudzums samazinātos par 15 milj. tonnu gadā.
- ⊙ Ja visus IT produktu iepirkumus Eiropā tiktu rīkotu atbilstoši Kopenhāgenas un Zviedrijas Administratīvās attīstības aģentūras (Swedish Administrative Development Agency) piemēram, tad energoresursu patēriņš samazinātos aptuveni par tādu daudzumu, kas līdzvērtīgs četrus kodolreaktoru jaudai.
- ⊙ Vērienīgs potenciāls būvniecības (40% no ES energoresursu patēriņa) un transporta nozarēs (1/3 no ES CO₂ izmetēm).

Ar ZPI var ietaupīt finanšu līdzekļus

- ⊙ Energoresursu efektivitāte nodrošina izmaksu efektivitāti
  - ⊙ Energoefektivitātes palielināšanas līgumi (EPL)
  - ⊙ Naudas vērtība: ņem vērā dzīves cikla izmaksas (DCI) lētākā piedāvājuma vietā
- ⊙ "Gudrs" **jeb vieds** iepirkums
  - ⊙ Apvienotais (angl. *joint*) publiskais iepirkums
  - ⊙ Inovatīvi risinājumi (PPI, PCP)
- ⊙ Vajadzību izvērtējums pirms ikviena lēmuma par pirkuma veikšanas

ZPI sociālā ietekme

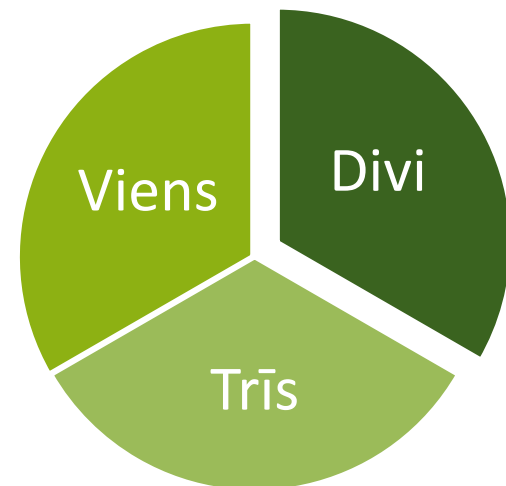
- ⊙ Atbildības izrādīšana globalizētā pasaulē piegādes ķēdē
- ⊙ Mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) atbalstīšana
  - ⊙ Piemēram, iepirkuma apjoma sadalīšana mazākās vienībās
- ⊙ Kritisku sociālo grupu atbalstīšana (piemēram, ilgtermiņā nenodarbinātās personas)
  - ⊙ Piemēram, rezervējot/pieņemot darbā vietējo darbaspēku, lai samazinātu bezdarba līmeni
- ⊙ Uzņēmumu iesaiste, izmantojot agrīno iesaistīšanos (*early market engagement*)

ZPI veiksmes faktori

ZPI apmācības

- Cilvēki (cilvēka faktors)
- Ilgtermiņa nevis īstermiņa stratēģija (neatkarīgs no vēlēšanu ietekmes)
- Politiskās saistības (Padomes lēmums)
- Politiskās apņemšanās
- Starpdepartamentu sadarbība (piemēram, vide + ekonomika - būvniecība)
- Sadarbība ar NVO un/vai uzņēmumiem

ZPI labākā prakse

EcoBuy Vienna (ÖkoKauf Wien)

Vīne, Austrija

Veiksmes faktori:

- ⊙ Visaptveroša stratēģija [Klimata aizsardzības programma (KliP)]
- ⊙ Dažādu departamentu sadarbība (ekonomika, vide, būvniecība)
- ⊙ Obligāta izstrādāto zaļo iepirkumu kritēriju pielietošana
- ⊙ Sabiedrības vides apziņas veicināšana, sabiedriskās attiecības
- ⊙ Sadarbība ar reģionālajiem uzņēmumiem

EcoBuy Vienna

Vīne, Austrija

- ⊙ 17 darba grupas ZPI produktu grupām
- ⊙ Izveidoti 60 ZPI produktu katalogi
- ⊙ Starpdepartamentu projekts
- ⊙ Finanšu līdzekļu ietaupījums: 4 miljoni EUR (laika posmā no 2004. gada līdz 2007. gadam)
- ⊙ Siltumnīcas efekta gāzu emisiju samazinājums:
103 000 tonnas CO₂

Citi labās prakses piemēri (I)

Tībingene, Ašafengurga (Vācija):

Tībingene centralizēja uzkopšanas pakalpojumu iepirkumu un veica pāreju uz inovatīvu un vidi saudzējošu tīrīšanas līdzekļu izmantošanu. Ietaupījumi: 30 000 EUR gadā. Ašafengurgā tika panākts vēl lielāks mazgāšanas līdzekļu ietaupījumu daudzums.

Piemērs: Milāna (Itālija):

Pirms: 660 printeri, 32 kopējamās mašīnas, 20 skeneri, 45 faksa aparāti
612 darbiniekiem.

Pēc: saglabātas 90 ierīces un 60 multifunkcionālās iekārtas iegādās no jauna. Rezultāts: iekārtu skaits samazināts par 607

Citi labās prakses piemēri (III)

Igaunija:

- ⊙ 2012. gada pamatlīgums, kas ietver datorus un monitorus visām ministrijām un valsts aģentūrām
- ⊙ Nepieciešamība ievērot Energy Star 5.0 (datoriem) un TCO 5.0 (monitoriem) prasības. Papildus 10% punkti par sniegumu.
- ⊙ Aplēse: 20%-30% energoresursu patēriņa samazinājums.

Karlsruē, Vācija:

Esošā transportlīdzekļu parka apvienošana ar automašīnu kopīgu lietošanu (*carsharing*) ļāva pilsētai ietaupīt 50 000 EUR gadā.

Noderīgas interneta saites

- ⊙ **ES ZPI mājaslapa:** http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm
- ⊙ **Ilgospējīgu iepirkumu forums (Sustainable Procurement Forum):**
<https://procurement-forum.eu/>
- ⊙ **Labā prakse:** http://ec.europa.eu/environment/gpp/case_en.htm

